

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Calvinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Epistolam B. Pauli ad Romanos

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

21. Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes qui credunt in eum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39447

iustus iudex, quia talem mercedem repromittere dignatus est: ut iam reddere quod promissit, iustitia diuinæ actio sit. Sic causa iustitiæ qua seruamur, iustitia inhærens, vitæ nouitas, bona iustorum opera sunt. Sic in iustificandi vocabulo explicando toto celo errauit Beza, errauit Calvinus, quem Beza ad verbum sequitur, errant omnes hodie hæretici, eodem ferè modo rem explicantes.

21. *Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est.* 22. *Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes qui credunt in eum.*

Quamuis hæc verba in proximè præcedenti sententia obiter tractata & explicata fuerint, tamen quia hoc loco plurima sua venena inspergit Calvinus, quasi que defensionis suæ cardinem pro sola fide iustificante in his verbis ponit; sicut in præcedentibus posuit Beza, contra eius venena antidotum proferemus, & omnes defensionis eius partes examinabimus. Quærit & examinat quæ sit hoc loco *iustitia Dei sine lege*, quam postea *iustitiã Dei per fidem Christi* Apostolus vocat. *Dubium* (inquit) *est qua ratione Dei iustitiam appeller, quam per fidem obtinemus: ideòne quia sola corã Deo consistit, an quòd eam nobis Dominus sua misericordia largiatur. Quoniã utraque interpretatio bene quadrabit, neutra ex parte contendimus. Hanc ergo quam & Deus homini com-*

G 5 *municat,*

municat, & solam amplectitur, & pro iustitia ag-
 scit, dicit reuelatam citra legem esse, id est, sine le-
 gis adminiculo. Hæc hæcenus literæ Apосто-
 licæ non præiudicant. Sed addit instillandæ
 paulatim venenū suum: Vt lex pro operibus ac-
 cepta intelligatur. Neque enim ad doctrinam referri
 conuenit, quam mox gratuita fidei iustitia testi-
 ficat. Quod ad ceremonias quidam restringunt, pau-
 lo post mane & frigidum esse ostendam. Hic legi
 nomine, non doctrinam legis, sed opera le-
 gis seu opera bona accipi vult, vt sine illis ius-
 titiam Dei reuelari Paulus doceat. Ad cere-
 monialia quod attinet, ea ab Apostolo non
 intelligi manifestum est, nec vlla refutatione
 opuserat. At verò non opera legis, vt vult
 Calvinus (id est, in fide facta, de quibus sermo
 per loquimur quum ea fidei adiungenda di-
 cimus vt saluemur, & quæ hic Calvinus
 excludi vult, vt in sequentibus patebit,)
 sed partim opera præcedentia sine fide (vt
 supra dictum est) partim ipsam doctrinam
 legis à Paulo hoc loco intelligi S. Augusti-
 nus interpres Caluino sanior perspicue do-
 cet. *Iustitia* (inquit) *Dei sine lege, non sine lege*
manifestata est. Quomodo enim per legem testifica-
ta, si sine lege manifestata est? Sed iustitia Dei sine
lege est, quam Deus Spiritu gratia credentibus con-
ferit sine adiutorio legis, id est, non adiuto à lege.
Quandoquidem per legem ostendit Deus homini in-
firmitatem suam, vt ad eius misericordiã per fidem
confugiens sanetur. Ecce iustitia Dei per fidem
 sine

Iustitia
 Dei sine
 lege non
 est iusti-
 tia sine
 operibus
 legis.

De Spiri-
 tu & lit.
 cap. 9.

sine lege manifestari dicitur, quia ut illa per Spiritum gratiæ homini conferatur, legis doctrina efficere non potuit, legisque adiutorium imbecille & insufficientis planèque impotens erat. Calvinus, qui legis nomine, eius doctrinam intelligi negat, hanc unam negationis suæ causam adiungit: *quia doctrinā legis gratuita iustitiæ testem Paulus citat.* Atqui hoc ipsum contra illum maximè facit. *Lex quippe testimonium perhibet iustitiæ fidei hoc ipso* (ait Augustinus) *quod iubendo, & minando, & neminem iustificando, satis indicat dono Dei iustificari homines per adiutorium Spiritus.* Hæc ille. Non ergo idcirco per iustitiam Dei sine lege iustitia sine doctrina legis intelligi non debet, quia doctrinā legis gratiæ Dei iustitiæ testem Paulus citat, ut Calvinus affirmat, sed prorsus econtra, idcirco illud, *sine lege*, significare debet, *sine doctrina legis*, quia lex seu doctrina legis gratiæ Dei iustitiæ testis est: siue quia *iustitia Dei per legem testificata est*, ut Paulus loquitur, vel, ut Calvinus vertit, *testimonio legis comprobata.* Hæc enim legis testificatio, siue hoc testimonium quo lex comprobatur iustitiam Dei ex fide, est ipsa doctrina legis, eiusque infirmitas & impotentia, quæ per suam infirmitatem docet nos gratuitam Dei iustitiam, nempe *quod Dei dono per adiutorium Spiritus*, non legis adminiculo, iustificamur coram Deo.

Et totus hic sensus, ab Augustino traditus,

Calvini
ratio cō-
tra ipsum
militat.

Vbi supra.

Legis nomine doctrinā legis intelligi demonstratur.

Contra Fautum lib. 16. cap. 19.

De Spiritu & lit. cap. 9.

tus, litera Apostolica perspicue & firmiter
 coharet. Quum enim dixisset Apostolus,
*operibus legis neminem iustificari, quia per legis
 agnitio peccati est, non remedium peccati,*
 est, opera legis, quatenus sunt opera legis,
 fidei, quatenus ex doctrina legis proficiuntur,
 non ex fide, neminem iustificare possunt
 coram Deo, quia lex nihil aliud quam docet
 quid sit faciendum & conuincit peccato-
 rem, (*lex enim data est ad conuincendum, non ad
 sanandum*, ait alibi Augustinus) conuenienter
 subiunxit Apostolus: *Nunc autem*, id est, in
 predicatione Euangelica; *sine lege*, id est, sine
 adminiculo doctrinæ legis (quia omnia docet
 Euangelium) & sine vlllo terrore iubentis le-
 gis (*non enim spiritum seruitutis accepimus iterum
 in timore, sed spiritum adoptionis filiorum Dei*) re-
 uelata est iustitia Dei per fidem Iesu Christi: cui
 quidem lex & Prophetæ testimonium perhibebant:
 lex, suæ doctrinæ infirmitate & terrore, ut iam dictum est; *Propheta, quia id, quod
 predixerunt, Christi impleuit aduentus*, ait loco
 prius citato Augustinus. Stat igitur firmiter
 & litera Apostolica coharet ille sensus quem
 rejicit Calvinus: nec conuenire vlllo modo
 potest ille sensus quem ponit Calvinus: nempe
 ut nomine legis, sine qua iustitia Dei per
 fidem Christi reuelatur, ipsa opera bona ex
 fide facta intelligantur.

Falsò igitur & mendaciter concludit in
 hunc modum Calvinus: *Restat ergo, ut operum
 merita*

merita excludi sciamus. Vbi etiã videmus, quomodo non admisceat opera Dei misericordie; sed sublata & erasa omni operum opinione, solam illam statuatur.

Calvini conclusio mendax & impia.

Totum hoc mendacio & impietate plenum est. De mendacio & falsitate iam satis dictum est. Impietate plenum est, in iustitia Dei per fidem Christi, omnem operum opinionem tollere & eradere. Quum enim iustitia Dei per fidem Christi hoc loco sit illa iustitia qua Deus induit hominem quum iustificat impium, (sicut enim fides Christi hinc dicitur, non qua credit Christus, sed qua nos credimus in Christum; sic illa Dei iustitia hinc dicitur, non qua Deus iustus est, sed qua nos ex Dei dono iusti & sancti coram ipso sumus) illa autem iustitia qua Deus nos induit quum iustificat impium, nihil aliud sit quam illa *nova creatura in Christo*, quam Paulus describens ait, Gal. 6. *Creati in Christo Iesu in operibus bonis, qua Deus preparavit (per donum gratiae suae, & per adiutorium Spiritus sui) ut ambulemus in illis;* impietate & blasphemia plenum est quod Calvinus dicit, *in iustitia Dei per fidem sublatam & erasam esse omnem operum opinionem.*

August. de Spir. & lit. c. 9 & epist. 12.

Ephes. 2.

Observare autem lector debet, Calvinum impostorem vasrum, ut tam apertae impietatis invidiam ac notam declinaret, in hac sua conclusione non uti vocabulo *iustitia Dei per fidem Christi*, quo Paulus (quem hinc exponit) utitur, sed substituisse vocabulum *miserericordiae Dei*: quasi hinc de remissione peccatorum ageretur,

Calvinus Apostoli verbum extrudit, ut suum supponat.

ageretur, (vbi opera sanè excluduntur
omni causa & merito eius, solàque Dei
misericordia cernitur) ac non de tota iustitia
hominis Christiani in Euangelio reuelata
quam Paulus vocat *iustitiam Dei per fidem Christi*.
In hac quidè iustitia Dei per fidem Christi
qua Deus credentes in Christum iustificat
tuæque gratiæ donis iustos coram ipso & san-
ctos facit, magna est Dei misericordia. Aliud
tamen & longè aliud est Dei misericordia
aliud ista iustitia. Illa causa, ista effectus est
Illa radix, ista fructus est. Illa principium
hæc complementum est. In illa operum no-
strorum ratio nulla est, quia tota à Deo est
in hac operum ratio vel maxima est, quia,
in bonis operibus ambularemus, hæc misericordia
data est; & ambulando in illis, iustitiam Dei
habemus in nobis. *Tam hæc iustitia Dei quam
hæc fides Christi nostra est*, ait Augustinus loci
citato; *sed ideo Dei & Christi dicitur, quod eis
nobis largitate donatur*. Nunc Calvinus vt boni
opera penitus tollat, & omnè eorum opinio-
nem eradat, (sic enim loquitur) pro Dei ius-
titia, quæ in nobis & nostra est, Dei misericor-
diam, quæ extra nos est, substituit: pro effectu
causam, pro fructu radicem, pro cõplemen-
to principium vafre & veteratoriè supponit.
Quod ab attento lectore diligenter notan-
dum. Durum enim & inuidiosum satis esse
aduertebat Calvinus, si apertè diceret, *ius-
titia Dei per fidem* (quam ipsemet antea fate-
batur

Miseri-
cordia
Dei & ius-
titia Dei
per fidem
differunt.

Ephes. 2.

batur eam esse quam homini Deus communicat
 omnem operum opinionem tolli & eradi oportere.
 Molliori verbo uti voluit, misericordiae Dei:
 cui opera nostra non admiscere oportere,
 oratio satis honesta videtur. Quia quum de
 misericordia Dei agitur, semper praevenerit nos Psal. 112.
 Deus in benedictionibus suis, & opera nostra nul-
 lum illi meritum habent. Tales astutiae Cal-
 uino familiares sunt, quibus incautos lecto-
 res capit. Pergamus iam.

Neque verò me latet (ait Calvinus) Augusti-
 num secus exponere. Iustitiam enim Dei esse putat
 regenerationis gratiam, & hanc gratuitam esse fa-
 tetur, quia Dominus immerentes Spiritu suo nos re-
 novat. Ab hac autem opera legis excludit, hoc est,
 quibus homines à seipsis citra renovationem conan-
 tur Deum promereri. Ecce Augustini sententiã
 suã contrariã agnoscit Calvinus, & contem-
 nit. Quomodo autem eam in sequentibus re-
 futet, mox videbimus. Mihi etiam plus satis
 notum est, quosdam novos speculatores hoc dogma
 superciliosè proferre, quasi hodie sibi reuelatum. Si-
 bi ipsi contradicit Calvinus. Si novi isti quos
 dicit speculatores hoc dogma, quod Augu-
 stinus docuit, protulerunt, profectò nõ novi
 speculatores, sed tã antiqui dogmatis, quã
 antiquus Augustinus est, explicatores fue-
 runt. Sũt autẽ, de quibus loquitur, Osiandri-
 ni, in quos ad hunc locum copiosè inuehi-
 tur Philippus Melancthon. Nec hoc Au-
 gustini dogma illi proferũt, sed longè aliud,
 idemque

Augustinũ
 sententiã
 agnoscit
 Calvinus,
 & contem-
 nit.

idemque stultissimum, nempe essentiali De
iustitia, qua ipse Deus iustus est, nos qui
que ab eo iustos fieri. Quod ab Augustino
doctrina diuersissimum est, quum iustitia
Dei semper illam esse neget qua ipse Deus
iustus est, & illam esse semper doceat quam
nobis largitur, non essentiam suam commu-
nicando, sed dona gratiæ suæ impertiendo.
Nunc ut sententiam orthodoxam ab Augu-
stino traditā & ab Ecclesia Dei semper agni-
tam, conuellat Calvinus, dispiciamus.

*Sed Apostolum (inquit) omnia sine exceptione
opera complecti (in illis verbis, sine lege) etiam
Dominus in suis efficit (id est, ipsa opera rena-
torum, facta in fide, & per gratiam Christi)
ex contextu planum fiet. Nam certe regeneratus
erat Abraham, & Spiritu Dei agebatur, quo tem-
pore iustificatum fuisse operibus negat. Ergo à iusti-
ficatione hominis non opera tantum moraliter bona,
ut vulgo appellant, & qua sunt natura instincta,
excludit, sed quæcunque etiā fideles habere possunt.*

Primū, obseruanda est alia Caluini impo-
stura. Dicit, Apostolū hoc loco, in illis ver-
bis, *Sine lege*, omnia sine exceptione opera
complecti, *ex contextu planum fieri*. Nec tamen
ex contextu huius loci vnum verbū adfert,
sed ex verbis capituli sequentis disputat, quæ
ad huius loci contextum non spectant. Sic
primò lectorē fallit. Deinde, quod de Abra-
ham adfert, proximo capite, suo loco, discuti-
etur; planumque fiet, Abrahā ex operibus iusti-

Augusti-
ni expo-
sitiō de
doctrina
legis, non
operibus,
contra
Caluinū
defendi-
tur.
Imposi-
tura Calui-
ni.

iustificatum esse, ab Apostolo negari, non quia opera in fide facta non iustificant, (vt hîc Calvinus colligit) sed quia, si Abrahami opera sine fide facta fuisset, eum coram Deo non iustificassent. Hic vnus de Abrahamæ operibus locus, perpetuus est hæreticorû Achilles ad iustitiam operum debellandam, & perpetuum eorum effugium atque asylum ad eâ declinanda quæ pro bonorum operum iustitia apertissime in Scripturis dicuntur. Quem idcirco (vt dixi) suo in loco accuratè expendemus.

Pergit Calvinus: *Deinde si illa est iustitie fidei definitio, Beati quorum remissa sunt iniquitates, non disputatur de hoc vel illo genere operum, sed, abolito operum merito, sola peccatorum remissio iustitie causa ponitur.* Rursum ex præsentis contextu nihil disputat, sed ex verbis seq. capitis. Rectè autem dixit, *si illa est iustitie definitio, &c.* quia reuera nihil minus quàm iustitiæ definitio, sunt illa Dauidis verba à Paulo citata, vt in proximo capite, suo proprio loco, ostendemus. Hîc enim nihil aliud Calvinus quàm ante victoriam triumphum canit, & quum in omni disputatione prius probandum, postea ponendum & asserendum sit, Calvinus ponit antequam probet: concludit & quasi concessum sibi sumit, quod & in primis negari compertum habet, & nullo argumento comprobavit. Hæc igitur in alium locum differenda sunt, vbi, quod hîc ponit Calvi-

H nus,

Calvini
argumenta-
tario in-
falsa.

nus, absurdissimè poni docebitur. Alioquin conditionaliter argumentanti, *Si illa iustitia definitio est*, hoc & illud sequitur; conditionaliter & breuiter responderi potest, *Si illa iustitia definitio non est*, nec hoc nec illud sequitur. Pergit Calvinus:

Putant hæc duo optimè conuenire: *fide iustificari hominem per Christi gratiam, & tamen operibus iustificari quæ ex regeneratione spiritali proueniunt, quia & gratuito nos Deus renouat, & eius donum fide percipimus.* Omnino Augustini hæc doctrina contra Pelagianos fuit, adeoque omnium ante & post Augustinum in Ecclesia Dei Patrum. Quid ad hoc Calvinus? *At Paulus (inquit) longè aliud principium sumit. Nunquam scilicet tranquillus fore conscientias, donec in solam Dei misericordiam recumbant.* Expectamus ut hoc ex Paulo probet Calvinus. Neque enim qui Augustino & alijs Patribus fidem habendam negat, eam sibi habendam esse (opinor) postulabit. Illud conatur facere. *Idco (inquit) alibi postquam docuit Deum fuisse in Christo ut homines iustificaret, modum simul exprimit, non imputando illis peccata.* Modus quidem iste est quo Deus in Christo homines iustificat; sed non est totus & vnicus modus, in quo lectorem fallit Calvinus. Deus in Christo homines iustificat non solum non imputando peccata, sed etiam intus in corde renouando, ut opera iustitiæ proferant. Quod idem Paulus alibi Calvinum docet: *Non ex operibus iustitia*

Iustificatio
ex operibus gratia à Caluino impugnata defenditur.

Tr. 3.

ritia quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis (hic est remissio seu non imputatio peccatorum, qua reconciliamur Deo) & renouationis Spiritus Sancti quem effudit in nos abunde. Hic est illa regeneratio spiritualis, & gratuita renouatio interna, ex qua opera bona proueniunt, in illis qui per Christi gratiã iustificantur. Hic est alius ille modus quo Deus in Christo homines iustificat, non solum non imputando peccata, sed etiam per Spiritum suum, quem effudit in nos abunde; per abundantiam gratiæ suæ, intus in corde renouando, & creando in bonis operibus, ut ambulemus in illis.

Rom. 2.

Ephes. 2.

Porro & hic iterum lectorem fallit Calvinus, & aliud pro alio supponit. Non enim dicit Apostolus, Deum fuisse in Christo ut homines iustificaret, non imputando illis peccata, sicuti eum dicere affirmat Calvinus; sed Apostolus dicit, Deum fuisse in Christo ut homines sibi reconciliaret, non reputando illis peccata ipsorum. Vitur (inquam) verbo reconciliationis, non verbo iustificationis. Latius hæc vox patet quàm illa. Reconciliatio principium tantum iustificationis notat, & remissionem peccatorum significat: quem propterea unicum modum Apostolus illic posuit. Iustificationis totum Dei opus significat quo impium iustificat, non solum non imputando peccata, sed etiam intus in corde renouando per Spiritum S. quem effudit abunde: & in primis

Calvinus apostoli verbum extrudit, ut suum supponat. 2. Cor. 5.

Rom. 5. *charitatem diffundendo in cordibus eorum per Spiritum Sanctum qui datus est illis, ut alibi Apostolus docet. Sic iterum Calvinus non solum in doctrina Apostolica, sed etiam in verbis littera ipsa Apostolica lectorem fallit, impostor perpetuus, & omnium, qui hac aetate scripserunt, vaserimus, ideoque deterrimus. Sed & haec Apostoli verba suo quoque loco tractabimus. Pergit Calvinus:*

Gal. 3. 12. *Similiter ad Galatas legem fidei contrariam, quae ad iustificandi effectum, ideo facit, quia vitam promittit facientibus quod iubet. Atqui lex non litteralem operum larvam duntaxat praecipit, sed sinceram Dei amorem. Sequitur ergo, in fidei iustitia nullum operum meritum admitti. Breuiter respondet (nam latius postea suo loco) legem ab Apostolo fidei opponi quasi contrariam quoad iustificandi effectum; legem quoque sinceram Dei amorem & internam animi iustitiam praecipere; sed non sic nec ex ea parte opponi legem fidei, quia vitam promittit facientibus quod iubet, ut Calvinus asserit, quasi iustitia fidei eandem vitam non promitteret ea facientibus quae fides iubet; verum ideo & ex ea parte opponi, quia lex iubet tantum ac promittit tantum, praecipiendo & promittendo; fides autem id quod iubet impetrat, id quod promittit praestat. Vtraque requirit opera tam lex quam fides. Iustitia fidei est, Non regnet peccatum in mortali corpore vestro, & illa omnia quae Paulus postea cap. 6. & 8. disputabit de lege Spiritus*

Lex quomodo fidei opponitur.

Spiritus vita (quã fides adfert, non lex) *qua liberavit nos à lege peccati & mortis.* Sed lex extrinsecus tantum iubet, & terret: fides in Christum gratiam impetrat, qua id fiat, & suauius fiat, quod lex iubet. Sequitur ergo, in fidei iustitia, non (vt Calvinus dicit) *nullum operum meritum admitti, sed omnia bonorum operum merita concludi.* Pergit mentiri & fallere Calvinus:

Vnde constat friuola esse cauillatione, nos in Christo iustificari, quia Spiritu renouemur, quatenus sumus Christi membra: nos fide iustificari, quia fide inseramur in Christi corpus: nos gratis iustificari, quia nihil in nobis Deus inueniat præter peccatum. Hæc omnia sanæ & orthodoxæ doctrinæ capita friuolas cauillationes cauillator friuolus vocat. Ex præcedentibus ista constare affirmat.

In ea affirmatione quantum metiatur, iudicet æquus lector. Nunc sua subiungit Calvinus axiomata: *Nam ideo in Christo iustificamur, quia extra nos.* Ex parte causæ iustificationis nostræ quæ formaliter iusti sumus, id est, *qua filij Dei nominamur & sumus, vt Ioannes loquitur, ineptum atque ridiculum est, ab eo nos denominari quod extra nos est, aut illud nos esse quod non sumus ipsi, sed aliud extra nos est.* Addit Calvinus: *Ideo fide, quia in solam Dei misericordiam & gratias eius promissiones nos recumbere necesse est.*

Contrà affirmamus, & ex Scripturis affirmamus: *Ideo fide, quia accedentem ad Deum oportet credere, quia sine fide impossibile est placere Deo, quia à fide exordietur est.* Rursus ideo fide, quia fides

Calvini
axiomata
refutatur.

Iustifica-
tio ex fide
quare.

I

Hebr. 11.

H ; impe-

impetrat omnem gratiam, vel quatenus non nisi credentibus in Christum datur gratia.

Ioan. 4. iuxta illud Christi: *Qui credit in me, fluent de ventre eius flumina aqua viua: vel quatenus*

August. de Spiritu & lit. c. 3. *fides oratio impetrat, quod lex iubendo imperat. Fides enim docet confugere ad Christum, & ab eo petere quod lex iubet: ut non destruat lex per fidem, sed statuatur. Denique ideo ex fide (an*

Rom. 4. *Apostolus) ut secundum gratiam firma sit promissio omni semini, non ei qui ex lege est solum, sed et qui ex fide est Abrahæ: id est, ut in vniuersum ad omnes, cuiuscumque nationis sunt, in Christum ex Dei gratia credentes, promissa benedictio & hæreditas conferatur: vbi iterum fidei necessitas ad consequendam salutem ostenditur. Postremò ideo fide, quia in Christo Iesu neque præputium neque circumcisio aliquid valet, sed fides per dilectionem operans: id est, ad iustificationem & salutem per Christum consequendam, neque Gentilem neque Iudæum fuisse, quicquam ad rem facit, sed fidem habere quæ per dilectionem perficiatur. Has & alias causas cur ex fide iustificemur, Scripturæ docent. Quod autem Calvinus adfert, ideo fide, quia in solam Dei misericordiam & gratias eius promissiones nos recumbere necesse est, nec in Scripturis habetur, & valde mancum ac mutilum est. Nō enim ideo fide iustificamur, quia in hoc vnum obiectum, quod Calvinus commemorat, recubere aut huic vni inniti necesse sit: sed ideo fide iustificamur, quia omnem*

Fides non propter vnum obiectum iustificat, sed propter multa.

omnem veritatem diuinitus inspiratam credere necesse est. Quod hoc vno argumento contra omnes Calvinistas inuictè demonstratur. Dicit Apostolus: *Corde creditur ad iustitiam, Rom. 10. ore autem confessio fit ad salutem.* Atqui confessio oris ad salutem necessaria, totam veritatem diuinitus reuelatam complectitur, nō solam Dei misericordiam, & gratuitas eius promissiones. Ergo fides cordis ad iustitiam necessaria, id est, fides iustificans, totam veritatem diuinitus reuelatam complectitur, non solam Dei misericordiam, & gratuitas eius promissiones. Pergamus iam cum Caluino:

Ideo gratis, quia nos sibi reconciliat Deus peccata sepeliendo. Istud parum aut nihil differt ab eo ^{Iustificatio gratis.} quod pro orthodoxa sententia prius allatum fuit, *ideo nos gratis iustificari, quia nihil in nobis Deus inueniat præter peccatum.* Quū enim omnes quos De^o iustificat, in peccatis inueniat, eorū peccata sepeliendo, vel potius cōdonando, & non imputando ad pœnam, eos reconciliando gratis iustificat. Atque hæc est prima illa iustificatio seu reconciliatio, qua Deus iustificat impium, id est, ex impio facit iustum. De qua propriè in hac Epistola Paulus disputat, quum fide iustificari omnes docet. Displicet hoc Caluino, & reconciliationem gratuitam, qua Deus iustificat impium, perpetuam vult esse hominis iustitiam: id est, quos Deus habet pro iustis, vult esse perpetuam

tuò impios, qui perpetua & gratuita recon-
 ciliatione indigeant. Sic enim post gratuita
 iustificationem, qua Deus nos sibi reconcilia-
 peccata sepeliendo, prosequitur: Neque verò ad in-
 stitutum id restringi potest, quemadmodum illi
 somniant. Quare verò? Nam (inquit) & illa
 definitio, Beati quorum remissa sunt iniquitates, in
 Davide locum habuit, quum diu se exercisset in Dei
 cultu; & Abraham post tricesimum vocationis sue
 annum, tamen si raram exemplar sanctitatis fuerit,
 non habet opera quibus gloriatur apud Deum: atque
 idcirco, quod promissum ei creditur, imputatur illi in ius-
 titiam. Neutrum exemplum iuvat Calvinum
 impietatem. Illa sententia, Beati quorum rem-
 missa sunt iniquitates, in Davide locum habuit,
 non quando in Dei cultu se exercuit (nisi
 forte hoc ipsum pro iniquitate Calvinus ha-
 beat) sed quando abiecto Dei cultu, adulterio,
 homicidio, & superbia, numerando po-
 pulum sibi subiectum, alijsque forte gravi-
 bus criminibus Deum offendit. Abraham
 habuit opera quibus apud Deum gloriari po-
 tuit, & ex quibus iustificatus est, immolando fi-
 lium suum, nisi mentiatur Iacobus, qui hoc
 dicit: nec à Paulo negatur habuisse opera ex
 quibus iustificabatur, sed negatur iustificari
 ex operibus, simpliciter & per se sumptis,
 atque à fide seiunctis: quam ob causam fi-
 dem Abraham commendat, quæ cum ipsius
 bonis operibus coniuncta fuit. Pergit Cal-
 vinus:

Impia
 Calvini
 doctrina
 de perpe-
 tua filiorum
 Dei im-
 pietate.

Iac. 2.

Et

Et quum Paulus tradit Deum homines iustificare peccata non imputando, concionem recitat quæ quotidie in Ecclesia repetenda est. Verum hoc est propter multos in Ecclesia peccatores, qui semel Hebr. 6. illuminati, &c. prolapsi sunt, rursus crucifigentes sibi metipsis Filium Dei, & ad vomitum redeuntes, qui noua per Christum reconciliatione indigent. Sed talis reconciliatio in huiusmodi, nouum est iterum iustitiæ initium, & prima Luc. 15. stola denuo reddita: non est perpetua aliqua iustificationis nostræ ratio. Eadem sanè concio de peccatis quotidianis & leuioribus, quibus vita iustorum non caret, intellecta, perpetua est in Ecclesia Dei: cuius quotidiana vox est & verax, *Dimitte nobis debita nostra.* Sed non distinguit Caluinus flagitia & scelera impiorum, quæ qui agunt, regnum Dei non possidebunt, à lapsibus iustorum, in quibus offendimus omnes. Pergit Caluinus;

Et illa pars conscientia, quæ operum respectu turbatur, non vnus est diei, sed in tota vitæ durare debet. Monstri hinc aliquid alit Caluinus; & sententiæ suæ turpitudinem verbis concisis & obscuris (more suo) tegit. Sed eam in lucem proferemus. Carnificinam conscientia, qua impij homines propter opera scelerata & flagitiosa turbantur, vult Caluinus non vnus diei, sed totius vitæ humanæ esse. Quid hac sententiâ prodigiosus efferri potuit, loquendo de regeneratis in Christo, & fide iustificatis, de quibus nunc sermo est? Impio-

H s rum

Ephes. 2. rum sanè hominum, qui sine Deo in hoc mundo
 viuunt, conscientia per totam fortè vitam
 Esai. 48. turbatur, quia nō est pax impijs, & viam pacis
 Psal. 13. cognouerunt, sed quasi mare feruens cor eorum. Et
 Esai. 57. qui perpetuam conscientiae turbationem
 carnificinam in regeneratis ac iustificatis per
 Christum ponere, vt sic perpetua illa reconcili-
 catione cum Deo indigeant, qua iustificati
 impios, id est, qua ex impijs iustos facit, nihil
 aliud est dicere, quàm totam hominis Chris-
 tiani vitam, adeoque iustitiam fidei, perpetuum
 esse scelerum ac flagitiorum statum. Christi
 gratiam neminem in iustitia & sanctitate
 renouare, sed in pristinis flagitijs manentes,
 de die in diem, de hora in horam Deo Patri
 reconciliare. Hinc prodigijs blasphemiae
 refutandae nō immorabor, quoniam & innumera
 Scripturae confodiunt, & ipsa met seipsam
 apud quemlibet pietatis amantem primo
 statim aspectu prodit. Audiamus iam
 conclusionem eius:

*Vnde sequitur, non aliter nos esse iustos vsque ad
 mortem, nisi quia in solum Christum respicimus, in
 quo nos Deus adoptauit, & nunc acceptos habet. Ex
 falsis antecedentibus concludi nulla veritas
 potest. Ideo, reliqua disputatione falsitatis
 conuicta, non est quòd de conclusione laboremus:
 tamen, quia speciem pietatis oratio habet, laruam
 illam detrahemus. Non aliter sanè iusti sumus
 vsque ad mortem, nisi in solum Christum
 respiciendo, quia Deus per*

*Iustificatio
 quomodo
 Christum
 perpetuo
 respicit.*

per Christum non solum nos sibi reconciliat
 iustificans impios, (quod solum considerari
 Calvinus vult) sed quia iam reconciliatos,
 ablutos, iustificatos, *novam in Christo facit crea-* Gal. 6.
turam, dona gratiæ per Christum perpetuo
 subministrans, *vt in sanctitate & iustitia serui-* Luc. 1.
mus Deo omnibus diebus vite nostræ, & sic vsque
ad mortem iusti simus, nō seruiendo immunditiæ, Rom. 6.
& iniquitati ad iniquitatem, (vt Calvinus vult,
cum perpetua conscientie turbatione) sed ser-
uendo iustitiæ in sanctificationem, vt Apostolus
affirmat. Nam in Christo Deus nos adoptauit, &
nunc acceptos habet, quia per redēptionem à Chri- Tit. 2.
sto factam mundauit sibi populum acceptabilem, se-
statorem bonorum operum, & acceptos habet, qui Matt. 12.
faciunt voluntatem Patris eius; adeo sanè accep-
 tos, vt illos pro fratribus, sororibus, & matre
 habeat: non autem in suis flagitijs & sceleribus
 manentes, quorum conscientia propter
 opera turbatur, idque per totam vitam.
 Pergit post fallacem conclusionem, ad po-
 stremum tandem hoc loco corollarium Cal-
 uinus.

Hinc quoque refellit eorum caillum, qui falsi
 nos insimulant, quia ex Scriptura haberi asserimus
 nos sola fide iustificari, quum particula exclusiua
 nullibi in Scripturis extet. Atqui si & sine lege &
 extra nos est iustificatio, cur non solius misericordie
 censetur? Si solius misericordie est, ergo solius fidei.
 Hoc postremum eius corollarium adeo im-
 piam de sola fide doctrinam non tuetur, vt eueritur.
 eius

Sola fides
 à Caluino
 stabilita
 eueritur.

eius turpitudinem vel maximè arguat. Nam nec vera sunt quæ quasi concessa sumit; nec quod ex concessis infert, ullam consequentiam habet. Non est verum quòd *sine lege iustificatio* in sensu Caluini, id est, sine operum fidei iustitia: verum est in sensu Apostoli *iustitiã Dei sine lege esse manifestatam*, id est, ab illa que necessaria doctrina legis per Euãgelicam prædicationem esse toto orbe reuelatam, et iam explicatum est: nec hoc iustitiam operum, quæ lex docet, excludit, quando ex fide Iesu Christi sunt. Quare vt sine lege in sensu Apostoli, sic omnino cū lege in sensu Caluini, fit in nobis iustificatio. Rursus, non est verum quòd *extra nos est iustificatio*. Iustificamur enim à Deo Salvatore nostro *per lacrum regenerationis & renouationis Spiritus Sancti, quem effudit in nos abunde*. Hæc renouatio non est extra nos. Hæc effusio Spiritus Sancti in nos, quæ est *charitas diffusa in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis*, est maximè intra nos. Denique si extra nos est iustificatio, ad eò sola fide non iustificamur, vt nec ex ipsa fide aliqua fiat iustificatio. An enim ipsa fides extra nos est? An donum Dei in nobis non est? An non opus est quod nos operamur? Actus fidei qua creditur in Christum, an ipsius credentis actus non est? Actus autem agentium in ipsis agentibus esse quis dubitat? Ita, vt dixi, nec vera sunt, quæ hic Caluinus garrir, & contra eum concludunt, solam-

Iustificatio non est extra nos.
Tit. 3.

Rom. 5.

Ephes. 2.

Solamque eius fidem euertunt, nō stabiliunt. Quod autem infert, *cur non solius misericordiae censebitur?* nulla est ex præmissis conclusio, quæ videlicet non secus ex contrarijs consequetur. Iustificatio enim nostra, tametsi ex lege sit, id est, ex iustitia operum fidei, quæ lex docet; & tametsi intra nos sit, id est, internam renouationem nostram in se complectatur; nihilo secius solius Dei misericordiae censebitur. Nam opera fidei quum sint opera gratiæ Dei, & renouatio interna quum sit purum Dei donum, tametsi nec illa exerceantur ab homine, nec ista recipiatur in homine, absque ipsius hominis libera cooperatione, solius tamen misericordiae totum erit, quia ipsa cooperatio libera non nisi per adiuuantem Dei gratiam fieri potest. Quare qui opera iustitiæ prædicant, & renouationem internam vnam iustificationis nostræ partem ponunt, totum Deo tribuunt, totum misericordiae Dei assignant, quum tam initium quàm progressum, tam velle quàm perficere Deus operatur. Ex quibus omnibus postremū Caluini enthymema quàm insulsum ac ridiculum sit, liquidò patet. *Si solus* (inquit) *misericordiae, ergo solius fidei est.* Iam enim demonstratum est, non solam fidem, sed & ipsa opera fidei, ipsamque totam renouationem internam, ex misericordia Dei provenire. Deinde, iuxta hoc enthymema, *sola fides misericordiae Dei deputabitur:*

nec

Misericordia Dei sola solæ fidem iustificanti non probat.

nec vlla alia, quantumcunque bona, ex
 misericordia promanare dicentur. Quæ
 admodum enim ex isto enthymemate, Si
 solo Deo est generatio arborum & plantarum,
 ergo solius humidi censebitur, necessa-
 riò sequetur, solum humidum Deo attribu-
 & alia, quæ ad generationem concurrunt
 Deo tribuenda non esse, puta calidum
 culturam; sic ex hoc Caluini enthymemate
*Si solius misericordia Dei est iustificatio, ergo solius
 fidei est, sequetur necessariò solam, fidem Deo
 misericordiam attribui, & alia, quæ ad iustifi-
 cationem & salutem hominis concurrunt
 Deo tribuenda non esse; puta ipsam chari-
 tatem, spem, pœnitentiam, totamque in-
 ternam renouationem. Sed quemadmodum
 illud enthymema absurdum, sic hoc Caluini
 impium est. Quemadmodum in generatio-
 ne arborum & plantarum, non solum hu-
 midum, sed & calidum, & alia cultura, ipsa que
 inprimis terræ bonitas ac dispositio à Deo
 sunt, & ab ipsius concursu generali depen-
 dent; sic in iustificatione hominis tota que
 eius salute procuranda, ex misericordia Dei
 eiusque speciali concursu & auxilio, non so-
 la fides, sed charitas, spes, pœnitentia, alia-
 que necessaria, & ipsa inprimis interna re-
 nouatio nouaque regeneratio promanant.
 Hoc ita clarè vno verbo Paulus docuit, vt
 hanc impiam Caluini collectionem lucu-
 lenter refutet. Ait Paulus; *Secundùm miseri-*
*cordiam**

Tit 2.

cordiam suā saluos nos fecit. Sed quomodo? Per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus Sancti, quem effudit in nos abunde. Non igitur sola fides, sed tum lauacrū seu baptismi Sacramentum, quo accepta peccatorum remissione regeneramur, tum tota interna renouatio Spiritus S. quem Deus effudit in nos abunde, id est, cuius varia dona copiose nobis largitus est, ex Dei misericordia proueniunt. Impia igitur & prorsus insulsa est hæc postrema Caluini consequentia: *Solius misericordia est iustificatio, ergo solius fidei.* Atque hæc de Caluini hoc loco disputatione operosa, qua & Apostoli textum deprauare, & futuris adhuc in Paulo deprauationibus suis hoc fundamentum substernere voluit, hæcenus dicta sint.

23. Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei.

Hanc sententiam, quæ omnes in Christo nondum iustificatos concernit (nam de illis tam Iudæis quàm Gentibus hæcenus Paulus disputauit, docens omne os obstrui, & omnem mundum subditum esse Deo, id est, obnoxium iræ Dei absque iustitia fidei nunc in Euangelio reuelata) impius Beza ad ipsos in Christo iustificatos contorquet. Hoc (inquit) verbum *ὅσπερ ἰσθαι* propriè de ijs dicitur qui relinquuntur à iergero, ita vt ad metam peruenire non possint. Quod ijs optimè conuenit, qui Dei veritatem in iniustitia detinent, id est omnibus hominibus regenerationis

Beza manifesta im-
pictas.